

Musik og kommunikation

AALBORG UNIVERSITET

Ulla Holck

Lise Krarup Kristiansen

Norddjurs
Behandlingscenter
for børn og unge med handicap

Ingrid Irgens-Møller

Hvem er vi?

- Ulla Holck, ph.d., lektor i Musikterapi på Aalborg Universitet, hvor jeg har været ansat som forsker og underviser i 28 år. Bachelor og kandidatuddannelserne i Musikterapi har ligget på Aalborg Universitet siden 1982, og vi har alle tre den 5årige kandidatuddannelse i Musikterapi.
- Lise Krarup Kristiansen, kandidat i Musikterapi, og har arbejdet som musikterapeut i mere end 30 år. Jeg arbejder halv tid som musikterapeut i Børneterapien i Aarhus, med børn med fysiske- og psykiske funktionsnedsættelse sammen med fysio- og ergoterapeuter og halv tid som VISO specialist på Institut for Kommunikation og Handicap i Aarhus, som er under Region Midt
- Ingrid Irgens-Møller, kandidat i Musikterapi, og har arbejdet næsten 30 år som musikterapeut for børn med funktionsnedsættelser. Er nu ansat ved Norddjurs Behandlingscenter, som tilbyder tværfaglig behandling med musikterapi, fysioterapi og ergoterapi for børn og unge med funktionsnedsættelser.

Autisme & Musik

Musik kan noget særligt ift. mennesker med autisme!

- *“Musik er noget absolut forudsigeligt i en ellers uforudsigelig verden”*
(Temple Granding i Toigo, 1992, vores oversættelse)
- *“I stressfyldte situationer gentager jeg linjer fra bestemte sange, mange-mange gange indtil jeg slapper af”*
(‘Christopher’ i Marom et al., 2023, vores oversættelse)

Autisme & Musik

Anvendt med omtanke kan musik:

- stimulere sanserne og skærpe opmærksomheden
- berolige og reducere stressniveauet
- skabe velvære

Helt basalt består musik af:

- mønstre, der gentages og varieres – en spidskompetence
- mønstre, der skaber forventninger i tid

Autisme & Musikterapi

1950: Første casebeskrivelse om Musikterapi og Autisme

2022: Opdateret Cochrane review om Musikterapi og Autisme viser bl.a.

- øget livskvalitet
 - overordnet forbedring målt med 'The Clinical Global Impression Scale'
 - reduktion af de samlede autismesymptomers sværhedsgrad
- Mere info: www.autisme.musikterapi.aau.dk

Autisme & Musikterapi & Kommunikation

Musikterapeutens rolle, når der er focus på kommunikation (1)

- Regulere arousalniveauet ved at sørge for et passende niveau af stimuli
- Imitere eller matche barnets lyde eller udtryk
- Lave en musikalsk ramme om lydene - musikalsk stilladsering eller 'frameworking'

Autisme & Musikterapi & Kommunikation

Musikterapeutens rolle, når der er focus på kommunikation (2)

- Opbygge fælles forventninger, *som fremmer et legende samspil*
- Spille samtidigt eller skiftevis som i tur-tagning
- Sikre *timerede* og synkroniserede interaktioner
- Rytmetisk timing i musikken kan støtte 'social timing'
(Daniels et al., 2022)

Case 1: S

Hjemmetræningsforløb med S

- S er 13 år og har udprægede autistisk adfærd
- Er meget sansesøgende med en ujævn sanseprofil
- Har tidligere haft et musikterapeutisk forløb
- Fokus på at styrke: kontakt, samspil, fælles opmærksomhed, regulering og turtagning

Case 1: S

- Den musikterapeutiske supervision er gennemgående
- Supervision ift. brug af sange og instrumenter
- Udgangspunkt i den førsproglige kommunikation
- Tilrettelagt ift. S's udviklingsniveau
- Foregår i en genkendelig og rolig ramme

Case 1: S

- Den musikalske tilgang og S's mor skaber en ramme med en forudsigelig og genkendelig struktur
- S mødes med sang, rytme, lyd og bevægelse
- Musikterapeuten tuner sig ind musikalsk
- Bevidst brug af stop og pauser samt dynamik-> regulerende
- S's respons inddrages

Case 1: S

Eksempel 1

- Rammesætning: S genkender, føler sig tryk og falder til ro

Eksempel 2

- S spiller på toundedrum. Moren skærmer og guider.
- Musikterapeuten tuner sig ind musikalsk og laver pludselige stop og ændringer i tempo

Case 2: E

- 3 ½ årig dreng med udtalte autistiske træk
- Intet funktionelt sprog, men kan mange sangtekster
- Musikken er 'motorvejen' til kontakt med ham, men kan også være et værn

Case 2: E

Eksempel: **En dialog uden ord**

- Fast ramme i form af goddagsang
- Spændingsopbygning
- Pauser/ventetid
- Turtagning (klaver og stemme)
- Imitation
- Variationer i dynamik, nuancer, rytme
- Synkronisering – fra begge sider, rytmisk og melodisk

Hvor finder I musikterapeuter?

- I kommunalt regi eller på kommunale eller regionale institutioner
- I Hjemmetræningsforløb i kommunalt regi
- Som del af VISO/rådgivningen under Socialstyrelsen
- Ifm. undervisning af andre faggrupper i brug af musik
 - Faggrupper med viden om autisme
 - Faggrupper med viden om musik
- Find mere info her:
www.autisme.musikterapi.aau.dk

Modelforsøget

Mød Musikken

Slots- og Kulturstyrelsen

Eksempel på undervisning af en anden faggruppe, der har kendskab til musik men ikke til autisme

2022: Samarbejde mellem Furesø Musikskole, Lille Værløse skoles gruppeordning og Musikterapiuddannelsen, Aalborg Universitet

- Mål: At kvalificere musikskolens lærere til at kunne inkludere børn og unge med autisme i musikundervisningen på Furesø Musikskole.
- Middel: Musikterapeutisk viden omsat til lærerkompetencer
 - Musikskolelærer: *“Det kræver, at man er meget opmærksom på elevernes sindstilstand, konstant i undervisningen, og at man hele tiden kan afpasse/tilpasse indholdet til situationen.”*
 - Musikskolelærer: *“at lære at læse eleverne, så jeg kan stoppe eller ændre noget i timerne, hvis de bliver kede af det.”*
- Resultat: 70 elever deltog i 16 ugers musikundervisning – alle fuldførte, og en stor del meldte sig siden til soloundervisning

Litteratur (1)

Autisme & Musik

- Allen, R., Hill, E. & Heaton, P. (2009). The Subjective Experience of Music in Autism Spectrum Disorder. *The Neurosciences and Music III—Disorders and Plasticity. Annals of the New York Academy of Sciences*, 1169, s. 326–331.
- Grandin, T. (1997). A personal Perspective on Autism. I D.J. Cohen & F.R. Volkmar (red.), *Handbook of Autism and Pervasive Development Disorders* (s. 1032–1042). John Wiley & Sons.
- Kanner, L. (1943). Autistic disturbances of affective contact. *Nervous Child* 2, s. 217–250.
- Marom, M. K., Gilboa, A. & Bodner, E. (2023-online). Conversations on echolalia: A qualitative inquiry into autistic adults' views on echolalia, language, and music. *Nordic Journal of Music Therapy*, DOI: 10.1080/08098131.2023.2268690
- Toigo, D. (1992). Autism: Integrating a personal perspective with music therapy practice. *Music Therapy Perspectives*, 10(1), s. 13–20.
- Williams, D. (1996). *Autism. An Inside-Out Approach*. Jessica Kingsley Publishers.

Autisme & Musikterapi

- SE: www.autisme.musikterapi.aau.dk

Litteratur (2)

Opkvalificering af musikskolelærere - Furesøprojektet

- Andersen, A.C.H. & Holck, U. (2023). Mød musikken - erfaringer fra kursusforløb og efterfølgende musikundervisning af børn med autisme. *Musikskolen*, 3, 4-7
- Andersen, A.C.H. & Holck, U. (2023). Opkvalificering af musikskolelærere – kursusforløb i musikundervisning af børn og unge med autismeforstyrrelse. I Gram & Svelle *E-publikation (se nedenfor)*
- Arnfred, M. (2022). *Grib Engagementet – Furesø Musikskoles autismeprojekt - video*
<https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=-Mp-GsG1llk>
- Gram, J. & Svelle, A.L. (2023). Musik, teater og billedkunst til børn med særlige behov – inspiration og aktiviteter.
<http://reader.livedition.dk/aarhuskommune/1115/>
- Nolsøe, J. Gram, J. & Haarder, C. B. (2022). *Furesø Kommune: "Mød Musikken" Et modelforsøg under 'Grib Engagementet' Evalueringsrapport november 2022*
<http://www.furesoemusikskole.dk/media/pvjijn3l/furesoe-kommune-moed-musikken-evalueringsrapport-nov-2022.pdf>

